

OVISNOST

Razrednicima ostavljam odluku koje će aktivnosti provesti u cijelosti, a koje skratiti ili izbaciti.

Materijali: isprintan Prilog 1 za sve učenike, crveni i zeleni kartončići/papirići, prezentacija

1. AKTIVNOST – Što mislite koliko mladih...

Uputa: Zamolit ću vas da na list papira koji ću vam podijeliti napišete što mislite koliko mladih u dobi od 15 do 16 godina pije alkohol, puši cigarete, koristi marihuanu. Podijelite se u parove i upišite postotke u prvu kolonu „Što ja mislim?“ (Prilog 1).

Zamoliti nekoliko učenika da podijeli s drugima što su zapisali, po jedan za jedno pitanje. Na kraju prezentirati službene podatke ESPAD 2019 istraživanja u kojem su sudjelovali učenici u dobi 15-16 godina iz 35 zemalja Europe. (Informacija 1)

2. AKTIVNOST - Rasprava

Proći kroz neka ili sva pitanja.

Za koje ste vrste ilegalnih droga čuli?

Znate li nešto o novim psihoaktivnom supstancama (sintetske droge)? (Informacija 2)

Što mislite koji su razlozi zbog kojih ljudi konzumiraju neko sredstvo ovisnosti?

Što rade ljudi koji ne konzumiraju sredstva ovisnosti, koji su njihovi razlozi?

Kako sredstva ovisnosti (alkohol, cigarete, droga) utječu na cjelokupno zdravlje?

Zašto su alkohol i droge naročito štetni za mlade?

3. AKTIVNOST - Kviz

Učenicima podijeliti crvene i zelene kartončiće, prolaziti kroz svako pitanje (Prilog 2), ako se slažu s tvrdnjom neka dignu zeleni, a ako se ne slažu neka dignu crveni kartončić. Svaku tvrdnju obrazložiti (Informacija 3).

4. KRAJ - video

Youtube video u kojem je prikazano zašto bi marihuana trebala ostati ilegalna.

https://www.youtube.com/watch?v=kP15q815Saw&ab_channel=Kurzgesagt%E2%80%93InaNu_tshell

PRILOZI

Prilog 1.

Koliko (je) mladih...	Što ja mislim? postotak (%)	Što kažu službeni podatci? postotak (%)
...pušilo cigarete u životu?		
...pušilo cigarete u posljednjih 30 dana?		
...pušilo e-cigarete u životu?		
...pušilo e-cigarete u posljednjih 30 dana?		
...pilo alkohol u životu?		
...pilo alkohol u posljednjih 30 dana?		
...s napilo u posljednjih 30 dana?		
...koristilo droge u životu?		
...koristilo marihuanu u životu?		
...koristilo marihuanu u posljednjih 30 dana?		
...koristilo sintetske kanabinoide u životu?		

Prilog 2.

Ovisnost o drogama je dobrovoljno ponašanje.	T	N
Osobe koje pokazuju neki oblik ovisničkog ponašanja mogu same riješiti taj problem.	T	N
Alkohol nije droga.	T	N
Bolje konzumirati alkohol nego ilegalne droge poput heroina i ecstasyja.	T	N
Efekti alkohola su samo privremeni.	T	N
Ako se neko onesvijesti ili kolabira od velike količine alkohola, treba ga staviti na krevet i pustiti ga da spava.	T	N
Postoje "lake" i "teške" droge.	T	N
Moguće je prestati sa uzimanjem droga.	T	N
Najčešće zloupotrebjavana droga je marihuana.	T	N
Marihuana nije opasna.	T	N
Jedan od glavnih razloga zbog kojeg tinejdžeri puše je potreba za pripadanjem grupi.	T	N
Pušenje je jedan od glavnih uzroka srčanih bolesti.	T	N
Alkoholizam je znak moralne slabosti.	T	N
Alkohol je stimulans (poticaj), od njega se živne.	T	N
Ako je osoba pila alkohol, šalica jake crne kave, udisaj svježeg zraka ili hladan tuš pomoći će.	T	N
Zimi se može alkoholnim pićem zagrijati tijelo.	T	N
Ljudi nikad ne umiru od trovanja alkoholom.	T	N
Istraživanja su pokazala da čak i jedan jedini slučaj jake intoksikacije (trovanja) uzrokuje nepopravljiva oštećenja mozga.	T	N
Mladi se obično prvi put izlože ilegalnim psihoaktivnim tvarima tako da ih dobiju od starijih neznanaca koji se motaju oko školskih igrališta.	T	N
Mladi koji počinju piti alkohol prije četrnaeste godine dvostruko su više u opasnosti da će konzumirati i ilegalne psihoaktivne tvari.	T	N

INFORMACIJE

Informacija 1.

Koliko (je) mladih...	Što kažu službeni podatci? postotak (%)
...pušilo cigarete u životu?	41% (54% RH)
...pušilo cigarete u posljednjih 30 dana?	20% (29% RH)
...pušilo e-cigarete u životu?	40% (44% RH)
...pušilo e-cigarete u posljednjih 30 dana?	14% (12% RH)
...pilo alkohol u životu?	79% (90% RH)
...pilo alkohol u posljednjih 30 dana?	47% (58% RH)
...se napilo u posljednjih 30 dana?	13% (15% RH)
...koristilo droge u životu?	17% (21% RH)
...koristilo marihuanu u životu?	16% (21% RH)
...koristilo marihuanu u posljednjih 30 dana?	7,1% (9,2% RH)
...koristilo nove psihoaktivne supstance u životu?	3,4% (5,1% RH)
...koristilo sintetske kanabinoide u životu?	3,1% (2,9% RH)

Prema Europskom istraživanju o pušenju, alkoholu i drogama među učenicima srednjih škola, dob od 13 godina razdoblje je kada mnogi mladi započinju pušiti, a ta navika često ostaje godinama. Posljednjih 30 dana pušilo je 29% učenika (svaki treći) dok je e-cigarete u posljednjih 30 dana pušilo 12%, odnosno svaki 8 učenik. Pušenje je često u ovoj dobi prihvaćeno kao društveno poželjno ponašanje tj. znak odraslosti, zrelosti, dobre „uklopljenosti“ u grupu. Većina učenika konzumirala je alkohol barem jednom u životu i to 90% učenika i učenica 1. i 2. razreda. U zadnjih mjesec dana alkoholna pića konzumiralo je 58% učenika, dok se u posljednjih 30 dana prije istraživanja napilo 16% učenika (svaki 6.) i 13% (svaka 7.) učenica. Svaki peti učenik je u životu isprobao neku vrstu ilegalne droge. Među najčešće konzumiranim psihoaktivnim sredstvima je marihuana. U posljednjih 30 dana marihuanu je uzelo 9,2% učenika. 5,1% učenika u RH isprobalo je neke od novih psihoaktivnih supstanci u životu, a 2,9% koristilo je sintetske kanabinoide.

Informacija 2.

Novе psihoaktivne supstance (NPS) različite su droge koje su dizajnirane da oponašaju već poznate ilegalne droge, poput kanabisa, kokaina, MDMA (ecstasy) i LSD-a.

Proizvođači ovih droga razvijaju nove kemikalije koje zamjenjuju one koje su zabranjene, što znači da se kemijske strukture tih droga neprestano mijenjaju kako bi pokušale ostati ispred zakona.

Druga imena

Sintetske droge, biljne droge, *party pills*, sintetički kokain, sintetički kanabis, biljni ecstasy, soli za kupanje, biljno gnojivo, biljni tamjan, osvježivači zraka, čaj od afrodizijaka, kemikalije manijene za znanstvena istraživanja. Ti proizvodi često imaju oznaku da nisu namijenjene za primjenu kod ljudi.

Jesu li sigurnije od poznatih ilegalnih droga?

Ovo je jedna od najvećih zabluda o NPS-u. Iako se ponekad reklamiraju kao legalne, to ne znači da su sigurne. S obzirom na to kako se nove droge brzo pojavljuju, teško je znati koje su česte nuspojave i koja doza uzrokuje koje nuspojave.

NPS ne dolazi s preporučenom dozom otisnutom na naljepnici. S obzirom na to da se kemikalije u tim drogama neprestano mijenjaju kako bi pokušale ostati ispred zakona, moguće je od serije do serije dobiti vrlo različit proizvod, čak i ako su pakiranje i naziv isti.

Sintetske su droge relativno nove, tako da ne postoji puno dostupnih informacija o njihovim kratkoročnim i dugoročnim posljedicama. Međutim, zabilježeno je da sintetski kanabinoidi imaju ozbiljnije nuspojave od kanabisa.

Sintetski kanabinoidi su najbrže rastuća skupina po pitanju proizvoda, a ujedno i najraširenija među korisnicima. Oni svojom strukturom i djelovanjem oponašaju THC kao jedan od aktivnih sastojaka kanabisa. Sintetski kanabinoidi, kod nas poznatiji kao osvježivači zraka se najčešće pripremaju tako da se aktivna supstanca popraska po nekom biljnom materijalu ili dijelovima biljke koja se zatim puši ili pije u obliku čaja. Budući da postoji više od 150 poznatih modifikacija kanabinoida koji se koriste u sintetskim drogama, sastav tih osvježivača zraka posebno je varijabilan i razlikuje se od pakiranja do pakiranja što je posebno opasno. Učinci su sljedeći: ubrzan i nepravilan rad srca, opuštenost, euforija, brzi tok misli, usporene reakcije, suhoća usta, vrtoglavica, agitacija, paranoja, a u višim dozama uzrokuju hipertenziju, bol u prsima, palpitacije, halucinacije, napadaje pa čak i smrt.

Informacija 3.

1. Ovisnost o drogama je dobrovoljno ponašanje.

ČINJENICA: Osoba počinje isprva konzumirati drogu povremeno i na dobrovoljnoj osnovi, te je to ponašanje njezina odluka, ali s vremenom ona ne može promijeniti svoje ponašanje i samostalno prekinuti s konzumiranjem sredstava ovisnosti. Zašto? Zato što se konzumiranjem sredstava ovisnosti mijenja kemijska struktura mozga koja utječe na nemogućnost da prestane s konzumiranjem iste

2. Osobe koje pokazuju neki oblik ovisničkog ponašanja mogu same riješiti taj problem.

ČINJENICA: Ovisnicima je izuzetno teško prekinuti s konzumacijom droge, alkohola ili drugih sredstava ovisnosti na duži vremenski period. Naime, istraživanja su pokazala da konzumiranje droge mijenja način funkcioniranja mozga, povećavajući žudnju za tim sredstvima i veće konzumiranje istih. To pogubno djeluje na zdravlje posebno na zdravlje tinejdžera koji prolaze intenzivnu fazu razvoja.

3. Alkohol nije droga.

ČINJENICE: Alkohol je psihoaktivna droga. To što je legalan ne znači da je manje štetan od ilegalnih droga. Ovisnost o alkoholu jedan je od najvećih zdravstvenih problema u svijetu, a šteta koju ovisnici o alkoholu i oni koji povremeno prekomjerno piju čine društvu, daleko je veća od one koju izazivaju korisnici ilegalnih droga.

4. Bolje konzumirati alkohol nego ilegalne droge poput heroina i ecstasyja.

ČINJENICA: Problematično korištenje bilo koje supstance može dovesti do ozbiljnih šteta ili trauma kod pojedinaca, obitelji i zajednice. Može se činiti da su problemi koji su vezani za korištenje ilegalnih droga ozbiljniji zbog toga što mediji pomno prate ove priče i probleme i jer mi težimo umanjiti štete povezane s alkoholom koji je legalan proizvod i čvrsto je utkan u našu kulturu. Međutim, kanadska istraživanja potvrđuju da problematično korištenje alkohola ima za posljedicu više štete - postoji više od 50 načina na koji korištenje alkohola dovodi do smrti - a puno je skuplji za društvo nego svi oblici korištenja ilegalnih supstanci.

5. Efekti alkohola su samo privremeni.

ČINJENICA: Adolescenti i odrasli koji piju prekomjerne količine alkohola mogu prouzrokovati kronične promjene na svom mozgu. Nedavna istraživanja pružaju dokaz da pretjerano konzumiranje alkohola među tinejdžerima može oštetiti funkcije mozga. Još nije poznato jesu li ti efekti reverzibilni.

6. Ako se neko onesvijesti ili kolabira od velike količine alkohola, treba ga staviti na krevet i pustiti ga da spava.

ČINJENICA: Najgore što se može napraviti u takvoj situaciji je ostaviti prijatelja u nekoj sobi ili autu bez nadzora. Alkohol usporava rad srca i disanje i snižava krvni pritisak, što može dovesti do kome i smrti, ili se pijana osoba može ugušiti povraćajući. Treba postaviti prijatelja da leži na boku i redovno provjeravati njegovo disanje i puls. Ukoliko se učini da su preslabi ili nestaju, ne treba oklijevati sa pozivanjem Hitne pomoći i biti spreman reanimirati prijatelja.

7. Postoje "lake" i "teške" droge.

ČINJENICA: Sve droge su opasne. Neke dovode do psihičke ovisnosti, a neke i do psihičke i do fizičke ovisnosti.

8. Moguće je prestati sa uzimanjem droga.

ČINJENICA: Svaka osoba koja prepozna problem i odluči se izliječiti, može to postići uz veliku pomoć i podršku obitelji i stručnjaka

9. Najčešće zloupotrebljavana droga je marihuana.

ČINJENICA: Najčešće zloupotrebljavana droga je alkohol

10. Marihuana nije opasna.

ČINJENICA: Sve su droge opasne, pa i marihuana jer mogu dovesti do ozbiljnih i trajnih poremećaja mentalnog i tjelesnog zdravlja. Pušenje marihuane je povezano s povećanim rizikom od bronhitisa, emfizema i raka pluća, ali i psihotičnih poremećaja.

11. Jedan od glavnih razloga zbog kojeg tinejdžeri puše je potreba za pripadanjem grupi.

ČINJENICA: Jedan od glavnih razloga zbog kojeg tinejdžeri puše je potreba za pripadanjem grupi. Neki od drugih razloga su: „ubijanje“ dosade, eksperimentiranje, bunt prema nekome ili nečemu.

12. Pušenje je jedan od glavnih uzroka srčanih bolesti.

ČINJENICA: Pušenje je jedan od glavnih uzroka srčanih bolesti, ali i mnogih drugih bolesti.

13. Alkoholizam je znak moralne slabosti.

ČINJENICA: Alkoholizam je bolest (ovisnost) koja se mora liječiti.

14. Alkohol je stimulans (poticaj), od njega se žive.

ČINJENICA: Alkohol je depresiv, usporava rad mozga.

15. Ako je osoba pila alkohol, šalica jake crne kave, udisaj svježeg zraka ili hladan tuš pomoći će.

ČINJENICA: Ako je osoba pila alkohol, šalica jake crne kave, udisaj svježeg zraka ili hladan tuš neće pomoći da se osoba otriježni. Kad alkohol uđe u tijelo, ne može ga se na te načine eliminirati. I najmanje količine alkohola u krvi utječu na psihofizičke sposobnosti pa tako i vožnju. Ništa ne može ubrzati proces otrežnjavanja, budući da tijelo sagorijeva alkohol uvijek istom brzinom. Potrebno je pričekati najmanje po jedan sat za svaku popijenu čašu.

16. Zimi se može alkoholnim pićem zagrijati tijelo.

ČINJENICA: Baš suprotno. Alkohol uzrokuje širenje krvnih žila i zato se dobiva osjećaj topline, ali ustvari tijelo zbog toga brže gubi toplinu.

17. Ljudi nikad ne umiru od trovanja alkoholom.

ČINJENICA: Ljudi umiru od akutnog trovanja alkoholom, vrlo često su to mladi u prvim pijanstvima.

18. Istraživanja su pokazala da čak i jedan jedini slučaj jake intoksikacije (trovanja) uzrokuje nepopravljiva oštećenja mozga.

ČINJENICA: Alkohol primarno djeluje na središnji živčani sustav i na mozak razarajući moždane stanice. Učestalo i obilno konzumiranje dovodi do nepopravljivih šteta.

19. Mladi se obično prvi put izlože ilegalnim psihoaktivnim tvarima tako da ih dobiju od starijih neznanaca koji se motaju oko školskih igrališta.

ČINJENICA: Mladi obično prvi put dobiju droge od svojih prijatelja.

20. Mladi koji počinju piti alkohol prije četrnaeste godine dvostruko su više u opasnosti da će konzumirati i ilegalne psihoaktivne tvari.

ČINJENICA: Ispitivanja pokazuju da mladi koji eksperimentiraju s alkoholom prije četrnaeste godine češće imaju problema s ilegalnim psihoaktivnim tvarima. Istraživanje koje je proveo Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba (2006.) pokazuju: kako raste uporaba duhana i alkohola, raste i eksperimentiranje s ilegalnim sredstvima ovisnosti. Kod adolescenata koji i puše i piju najčešća je uporaba marihuane (64%) i ostalih ilegalnih sredstava ovisnosti (31%).

DODATNE INFORMACIJE:

Izvor: Recimo zajedno NE ovisnosti: priručnik za vršnjačke edukatore (2014)

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije ovisnost je duševno, a ponekad i tjelesno stanje koje nastaje međudjelovanjem živog organizma i sredstva ovisnosti. Obilježavaju ga ponašanje i drugi duševni procesi koji uvijek uključuju prisilu za povremenim ili redovitim uzimanjem sredstva ovisnosti u namjeri da se doživi njegov učinak na duševne procese ili da se izbjegne nelagoda zbog odsutnosti takvog sredstva.

Za većinu vrsta ovisnosti zajednička su dva aspekta: psihička ovisnost za koju je karakterističan osjećaj zadovoljstva i želja za ponovnom konzumacijom droge kako bi se izazvala uгода i izbjegla neugoda te fizička ovisnost koja se definira kao stanje prilagodbe na drogu praćeno potrebom za povećanjem doze kako bi se postiglo njeno djelovanje kakvo je u početku izazivala manja količina i javljanjem apstinencijskih kriza u odsustvu droge.

Ovisnost može biti i kombinacija ova dva vida. Psihička ovisnost je bliska fizičkoj po manifestacijama (nešto čovjeku nedostaje), no uzrok nije (ili ne mora biti) stvarni, dakle ne mora se raditi o opojnim tvarima. Čovjek može biti ovisan o jelu, igrama na sreću, televiziji, Internetu, poslu, nekom drugom čovjeku, o bilo čemu, a zajednička je značajka da aktivnosti vezane uz tu ovisnost mogu postati središnji sadržaj i čimbenik njegovoga življenja. Tako različite ovisnosti imaju i različit značaj, utjecaj i posljedice te ovisnost ne mora posve nužno biti negativna pojava iako se najčešće takvom smatra i prosuđuje. Uskraćivanje stimulansa dovodi do kriza sličnih kao i kod fizičke ovisnosti.

Izvor: Brlas, S. i Gorjanac, V. (2015) Priručnik: radionice u borbi protiv ovisnosti, Osijek: Centar za nestalu i zlostavljanu djecu.

4. Zašto netko postane ovisan i činitelji koji na to djeluju
(Autor: S. Brlas)

Većina onih koji uzimaju sredstva ovisnosti vrlo brzo izgubi kontrolu nad doživljajem opasnosti i ponašanjem vezanim uz uzimanje tih sredstava u smislu da mogu onda kada to oni žele i prekinuti s uzimanjem.

Iz iskustava vezanih uz rad s osobama koje imaju problem sa sredstvima ovisnosti mogu se ekstrapolirati dvije osnovne kategorije osoba koje su u vezi sa sredstvima ovisnosti, a to su:

1. eksperimentatori i povremeni konzumenti droga
2. ovisnici s ovisničkim stažem.

Uz navedene dvije kategorije možemo spomenuti i one koji svojim rizičnim uvjetima psihosocijalnog rasta i razvoja i svojim rizičnim ponašanjima predstavljaju rizičnu populaciju i koji su svojim ponašanjem na najboljem putu da postanu ovisnici (ili u najboljem slučaju

povremeni konzumenti). Upravo se ovoj kategoriji osoba može najviše pomoći, i to na način da im se osmišljenim savjetodavnim radom pruži podrška u kriznim životnim situacijama razrješenjem kojih će pojedinac afirmirati pozitivno, a ne negativno doživljavanje i ponašanje (koje je uglavnom i “okidač” za početak traženja izlaza tamo gdje ga jedino nema (samo što to oni tada još ne znaju)). Dobra je prognoza u radu s povremenim konzumentima i/ili eksperimentatorima empirijska činjenica da je njima često dovoljan poticaj i pozitivno usmjeravanje kako bi s lošim postupcima prestali ili ih barem reducirali. U situaciji kada i gdje nije uvedena zamjenska terapija, ovisnicima sa stažem najmanja je mogućnost pomoći, no za njih je i predviđena drugačija metodologija stručnoga rada.

Kao nadopuna ove empirijske podjele obrasci su adolescentskog konzumiranja alkohola i raznih droga (prema Lacković-Grgin, 2006., str. 74):

1. Eksperimentalni obrazac koji se svodi na nekoliko puta ponovljeno uzimanje alkohola ili druge, nakon čega se takvo ponašanje napušta. Ovaj se obrazac može prepoznati u navedenoj empirijskoj podjeli.
2. Socijalno-rekreacijski obrazac odnosi se na situacijski uvjetovano konzumiranje pojedinog sredstva, najčešće u skupini vršnjaka i prigodno, te uglavnom ne prerasta okvire samokontroliranog ponašanja. I ovaj je obrazac prepoznatljiv u navedenoj podjeli.
3. Okolinsko-situacijski obrazac odnosi se na situacije koje su nelagodne i u kojima pojedinac u želji da izbjegne nelagodu posegne za ovim sredstvima. Ako uspije u redukciji nelagode, velika je vjerojatnost da će ponoviti to iskustvo i u različitim drugim nelagodnim situacijama te tako generalizirati ponašanje koje može prerasti u naviku.
4. Droga (ili alkohol) postaje dijelom svakodnevnog života kada se ne može napustiti prethodni obrazac pa ako se takvo ponašanje ne prekine, dovodi do posljednjeg obrasca (koji slijedi).
5. Kompulzivna (zlo)uporaba droge (ili alkohola) znači često i intenzivno konzumiranje bez kontrole, što dovodi do razvoja ovisnosti.

Presudno je važno znati zašto (najčešće mladi) ljudi započinju s rizičnim i potencijalno ovisničkim ili ovisničkim ponašanjem. U etiološkom smislu za odgovor na ovo pitanje ključne su nam izjave ispitanika do kojih dolazimo nakon njihova introspektivnog uvida. Metodologija ispitivanja povoda za početak uzimanja sredstava ovisnosti obično je takva da se ispitanicima ponudi popis mogućih povoda za početkom uzimanja sredstava ovisnosti (to su obično prije utvrđeni i najčešći povodi kao utjecaj vršnjaka ili partnera, psihološki razlozi, dosada, želja za samopotvrđivanjem, problemi u obitelji, neznanje o mogućim štetnim posljedicama, problemi u školi i drugi neidentificirani odnosno nepoznati razlozi ili povodi), a njihov je zadatak da introspekcijom procijene koji su od navedenih činitelja dominantni te u tom smislu rangiraju činitelje prema značajnosti koju im oni osobno pridaju.

Iako se u tablicama koje slijede pod pojmom povoda kriju se i uzroci, ali ta terminološka nedosljednost nije prepreka analizi.

Tablica 1: Poredak činitelja prema značaju koji im pridaju ispitanici

Znatiželja

Zabava

Utjecaj vršnjaka ili partnera

Psihološki razlozi

Dosada

Želja za samopotvrđivanjem

Problemi u obitelji

Neznanje o mogućim štetnim posljedicama

Problemi u školi

Nepoznato

Tablica 2: Poredak činitelja prema čestini kojom se za njih odlučuju ispitanici

Znatiželja

Zabava

Utjecaj vršnjaka ili partnera

Dosada

Psihološki razlozi

Želja za samopotvrđivanjem

Neznanje o mogućim štetnim posljedicama

Problemi u obitelji

Nepoznato

Problemi u školi

Kvantitativnom i kvalitativnom analizom izjava ispitanika i vizualnom inspekcijom nalaza prikazanih u tablicama može se zaključiti kako oni najviše započinju s eksperimentiranjem iz znatiželje i iz potrebe za zabavom, a značajno i zbog dosade, a sve su to manifestacije koje sugeriraju probleme sa samokontrolom ponašanja. Međutim, "oštećenja nervnog sustava uvjetuju nedostatak samodiscipline" (Radović, 2004., str. 31) tako da teškoće sa samokontrolom ponašanja sugeriraju biološku determiniranost. Utjecaj vršnjaka također je značajan, kao i želja za samopotvrđivanjem, a što je razumljivo s obzirom na činjenicu da je većina ispitanih iz srednjoškolske populacije, dakle adolescenti su to kod kojih je izražen socijalni utjecaj i socijalni pritisak skupine. Dosta visoki rang zauzimaju psihološki razlozi koji su povodom uzimanja sredstava ovisnosti, ali se oni gotovo isključivo odnose na populaciju ovisnika kojima su vjerojatno psihoneurotska ili psihopatološka stanja u osnovi njihove adiktivnosti.